

ТРУДОВОЕ ПРАВО, ПРАВО СОЦИАЛЬНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ

УДК 349.2

ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОБЛЕМ, ЯКІ ВИНИКАЮТЬ У ПРОЦЕСІ АДАПТАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО ДЕРЖАВНУ СЛУЖБУ ДО НОРМ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Олександр ЛЮБИМОВ,
кандидат юридичних наук,
помічник судді Вишого господарського суду України

АНОТАЦІЯ

У статті охарактеризовано основні проблеми, які виникають у процесі адаптації законодавства про державну службу до норм Європейського Союзу. Основними з них науковцем виділено: відсутність у чинному законодавстві принципів, які мають бути покладені в основу процесу адаптації до норм ЄС, відсутність механізмів впровадження та забезпечення таких принципів, недоліки чинного законодавства у сфері державної служби, низька ефективність управління персоналом, відсутність належного взаємозв'язку між державними органами, громадянським суспільством та громадськістю, недосконалість механізму притягнення державних службовців до юридичної відповідальності за вчинення корупційних діянь, корумпованість системи державної служби. Автором не тільки проаналізовано вказані проблеми, а й запропоновано оптимальні шляхи їх вирішення, визначено напрями удосконалення законодавства у цій сфері, притягнення державних службовців до відповідальності, обґрунтовано необхідність створення реєстру корумпованих юридичних фірм, які фігурують у справах про корупцію, а також наголошено на важливості співпраці органів влади із громадянами.

Ключові слова: державна служба, проблеми, адаптація, законодавство, Європейський Союз, державний службовець, орган влади.

CHARACTERISTICS OF THE CHALLENGES ARISING IN THE PROCESS OF ADAPTING UKRAINIAN LEGISLATION ON CIVIL SERVICE TO THE REGULATIONS OF THE EUROPEAN UNION

Oleksandr LIUBYMOV,
Candidate of Law Sciences, Assistant to the Judge of the Supreme Economic Court of Ukraine

SUMMARY

The article describes the main problems that arise in the process of adaptation of the law on civil service to the norms of the European Union. The main scholars have highlighted the following: the absence of the current legislation on the principles that should be the basis for the process of adaptation to the EU norms, the lack of mechanisms for implementation and ensuring such principles, the shortcomings of the current legislation in the field of civil service, low efficiency of personnel management, lack of proper interconnection between state bodies, civil society and the public, the lack of a real mechanism for bringing civil servants to legal liability for the commission of a bark punitive acts, corruptions of the civil service system. The author not only analyzed the mentioned problems, but also offered the optimal ways of their solution, determined the directions of improvement of legislation in this area, bringing civil servants to responsibility, grounded the need to create a register of corrupt law firms that appear in cases of corruption, and also emphasized the importance of cooperation authorities with citizens.

Key words: public service, problems, adaptation, legislation, European Union, civil servant, government.

Рух України до Європейського Союзу натеper супроводжується низкою негативних чинників, серед яких – нестабільність економіки, загроза внутрішній безпеці та територіальній цілісності з боку країни-агресора, низький рівень соціального життя населення, зневірення людей у кращому майбутньому для них самих та їхніх дітей. Але, незважаючи на це, у досить непростий для України час держава всіма силами намагається протистояти негативним процесам та спрямовувати свою політику на впровадження європейських стандартів та норм у суспільне та державне життя. Не винятком є і політика у сфері державної служби, суть удосконалення якої полягає у переформатуванні державної служби із засобу управління на засіб надання

якісних адміністративних послуг у відповідності до європейсько-правових вимог. Але вказаний шлях – досить тернистий та довготривалий, що передбачає працю органів державної влади всіх рівнів із громадянським суспільством у єдиному правовому полі, на єдиних засадах управління, узгодження інтересів та взаєморозуміння.

Дослідженням проблем адаптації законодавства до норм ЄС, у тому числі і у сфері державної служби, займалась значна кількість науковців, серед яких – В.Б. Авер'янов, Л.В. Аведян, Т.О. Білозерська, В.Д. Бондар, О.В. Головенко, Л.М. Жукова, В.Ф. Золотарьов, Н.О. Істягіна, С.М. Костюк, В.І. Муравйов, Н.М. Пархоменко, О.В. Прилипчук, Ю.С. Руденко, І.В. Чаплай та інші. Процес адаптації

законодавства саме у сфері державної служби потребує подальших наукових пошуків, оскільки вважаємо, що європейські держави мають функціонувати у єдиному європейському просторі, а отже, й однаково підходити до поняття та функціонування системи державної служби, єдино визначити статус державного службовця. Метою написання статті є визначення та аналіз тих проблем, які виникають на шляху адаптації законодавства про державну службу до норм ЄС. Для досягнення поставленої мети у статті здійснюється виділення ключових проблем такої адаптації та пропонуються шляхи їх вирішення.

Однією з важливих проблем адаптації законодавства про державну службу до норм Європейського Союзу є відсутність у чинному законодавстві принципів, які мають бути покладені в основу такої адаптації. Як правильно констатує з приводу вказаної проблеми С.В. Гришак, на законодавчому рівні не визначено основні засади та ідеї, якими має керуватися суб'єкт адаптації під час здійснення відповідної процедури, що, на думку науковця, варто визнати суттєвим недоліком нормотворчої діяльності законодавця в цій сфері [1, с. 78]. Справді, натепер питання визначення принципів адаптації внутрішнього законодавства до норм ЄС не врегульовано, що, на нашу думку, значно ускладнює процес наближення та приведення національних норм у відповідність до норм ЄС. Принципи адаптації законодавства до норм ЄС є декларативними, проголошеними та дослідженими виключно на науковому рівні. Про проблему відсутності принципів адаптації законодавства до законодавства ЄС висловлюються й інші науковці. Доцільною є думка К.М. Рудой щодо питання про те, якими принципами будуть керуватися законодавці, вчені і практики під час здійснення адаптації законодавства, та чи є принципи формування законодавства ЄС принципами адаптації законодавства України до законодавства ЄС. Оскільки законодавчі акти України щодо адаптації законодавства до законодавства ЄС містять визначення загальних принципів ЄС та Співтовариства, вони мають включати й поняття принципів адаптації законодавства України [2, с. 34–35]. Автор правильно виділяє проблему, називає принципи, які мають бути чітко визначені під час здійснення адаптації законодавства до норм ЄС, проте не акцентує увагу на необхідності їх нормативно-правового закріплення. Вважаємо, що закріплення таких принципів сприятиме узгодженості такого процесу, єдності у прийнятті рішень, цілісності та цілеспрямованості державної політики у цій сфері. З огляду на вищенаведене, вважаємо, що найбільш доцільним було б закріплення у Законі України «Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» переліку основних принципів адаптації законодавства України до законодавства ЄС, які б поширювались і на сферу державної служби, серед яких варто виділити такі: верховенство права, відкритість та прозорість; пропорційність, своєчасність, справедливість, ефективність. Отже, нормативно-правове закріплення принципів адаптації законодавства до норм ЄС є важливим та необхідним кроком для досягнення ефективного та злагодженого процесу адаптації законодавства про державну службу до норм ЄС.

Наступну проблему адаптації законодавства України про державну службу до вимог Європейського Союзу ми вбачаємо у відсутності механізмів впровадження та забезпечення принципів, які покладені в основу такої адаптації. Зокрема, О.В. Прилипчук проблему вбачає у відсутності механізмів забезпечення тих принципів, які покладені в основу правового забезпечення діяльності цього інституту влади та відсутності належного механізму реалізації прийнятих нормативно-правових актів у сфері адаптації законодавства до норм ЄС. Зазначена проблема досить тісно

пов'язана із попередньою. Вчений вважає, що лише співпраця та злагоджена робота всіх органів державної влади, представників усіх гілок влади, органів місцевого самоврядування та громадянського суспільства сприятиме досягненню головної мети – вступу України до ЄС. Для цього останній пропонує: 1. На загальнодержавному рівні прийняти новий нормативно-правовий акт, у якому визначити всі (оновлені) пріоритетні сфери та шляхи адаптації законодавства, адже чинна Загальнодержавна програма приймалась за інших політично-економічних умов та є застарілою. 2. Створити єдиний орган (або на законодавчому рівні визначити таким той орган, що вже є), відповідальний за процес адаптації законодавства. 3. Закріпити за вказаним органом функції з контролю та нагляду за здійсненням процесу адаптації законодавства із зазначенням конкретних строків виконання. 4. Забезпечити створення та опублікування постійних звітів кожного відповідального органу про стан сприяння проведенню адаптації законодавства України до законодавства ЄС. 5. Створити дієвий механізм належного врахування рекомендацій інституцій ЄС з метою припинення практики їхнього ігнорування або «сліпого виконання» [3, с. 5]. Зазначені науковцем напрями, на нашу думку, є важливими для подальшої адаптації законодавства України до норм ЄС. Ми погоджуємося із висловленою думкою науковця стосовно можливості створення єдиного органу, який би не тільки відповідав за здійснення процесу адаптації, а й оприлюднював звіти про його виконання та забезпечував певний контроль за цим процесом. Проте у сучасних умовах життя існування такого органу в державі є досить затратним, а його створення та забезпечення належного функціонування потребує значного проміжку часу. Для вирішення зазначеної проблеми більш доцільним, на нашу думку, було б створення окремого відділу чи управління у Національному агентстві України з питань державної служби, відповідального за сферу адаптації державної служби до норм ЄС, діяльність якого б забезпечувала впровадження європейських стандартів у систему державної служби України та здійснювала за цим контроль. Зазначений відділ чи управління при Національному агентстві України з питань державної служби мав б здійснювати координацію впровадження напрямів та європейських стандартів у системі державної служби, здійснювати інформаційно-роз'яснювальну роботу у цій сфері, надавати методичну та іншу допомогу у впровадженні таких стандартів у життя стосовно кожного державного службовця, надавати рекомендації, роз'яснення щодо вчинення конкретних дій у разі адаптації законодавства України до норм ЄС у сфері державної служби. На обласному рівні у державних органах влади доцільним є створення відповідної посади, до компетенції якої було б віднесено аналіз та координацію діяльності впровадження європейських стандартів у сфері державної служби на обласному рівні та на рівні підвідомчих управлінь чи відділів. У територіальних органах питання адаптації законодавства до норм ЄС доцільно покласти на юридичну та кадрові служби та запровадити звітування щодо проведеної роботи, аналіз якої здійснюватиме обласне керівництво державного органу та відповідний спеціально створений відділ Національного агентства України з питань державної служби у сфері адаптації державної служби до норм ЄС. Саме таким чином можна досягнути отриманого результату від процесу адаптації та створення ефективного та цілеспрямованого механізму реалізації прийнятих нормативно-правових актів у сфері адаптації законодавства до норм ЄС.

Дещо інша думка висловлена й Л.А. Луць, що зазначає, що для ефективності правового механізму взаємодії ЄС та України важливо сформувати систему правових засобів

і заходів, які забезпечували б інтеграційні процеси на кожній зі стадій відповідними способами. Така система заходів має включати: по-перше, порівняльно-правове дослідження правових систем ЄС та України, виявлення їх особливостей; по-друге, визначення оптимальних форм гармонізації, уніфікації і відповідних засобів їх здійснення; по-третє, визначення видів та рівнів гармонізації й уніфікації та сфер і меж їх застосування; по-четверте, виявлення умов здійснення цих процедур; по-п'яте, узгодження термінології, створення словників термінів і понять [4, с. 54]. Така думка науковця також є доцільною у сучасних умовах, оскільки, незважаючи на значні наукові здобутки у сфері гармонізації норм національного законодавства із нормами ЄС та напрями роботи законодавчих та виконавчих органів влади, проблемним залишається низка питань адаптації законодавства України до норм ЄС у сфері державної служби. Зокрема, потребують подальших пошуків імплементаційний механізм норм права ЄС в Україні, консультативні та координаційні напрями роботи у сфері здійснення безпосередньої адаптації законодавства України у сфері державної служби до норм ЄС, подальша гармонізація законодавства у цій сфері. З огляду на вищевикладене, одним зі шляхів вирішення вказаної проблеми є саме вдосконалення механізмів взаємодії між відділом Національного агентства України з питань державної служби у сфері адаптації державної служби до норм ЄС та відповідальними органами чи особами на місцях. Як наголошує Г.С. Гадзало, ускладнює процес формування дієвої правової системи України також відсутність ефективного механізму імплементації чинних нормативно-правових актів. Науковець наводить слова експерта Українсько-Європейського консультативного центру з питань законодавства В.Т. П'ятиницького, який зазначає, що головна проблема України полягає не в підготовці, а у виконанні нового законодавства. У нас є велика кількість добрих законів, які не працюють на практиці [5, с. 9].

Однією з найбільших проблем, яку ми пропонуємо виділити, є недоліки чинного законодавства у сфері державної служби. Незважаючи на низку позитивних змін у розвитку державної служби в Україні, які полягають у прийнятті нового Закону України «Про державну службу», низки підзаконних нормативно-правових актів, що стосуються питання здійснення кадрового добору, необхідності проходження спеціальної перевірки, конкурсу на заміщення вакантних посад тощо, питання удосконалення діяльності державної служби в Україні все ще залишається досить актуальним. Науковцями здійснюється аналіз розвитку та функціонування системи державної служби в Україні і у високорозвинених зарубіжних країнах та наголошується на тому, що чинна система державної служби за більшістю критеріїв не відповідає міжнародним стандартам та нормам. Л.Й. Аведян до основних недоліків чинного законодавства про державну службу відносить: розмиті межі сфери регулювання законодавства про державну службу; недосконалу систему проходження державної служби (кадровий резерв як елемент системи просування по службі є неефективним, чинне законодавство не передбачає оцінки державних службовців за результатами їхньої роботи, яка є основною для кар'єрного зростання, можливість перебування на державній службі після досягнення граничного віку), недосконалу класифікацію посад державних службовців; недосконалу систему оплати праці (передбачені законодавством надбавки та доплати не пов'язані з результатами оцінки роботи державних службовців і залежать від суб'єктивного рішення керівника тощо) [6, с. 3]. Слід погодитися із позицією О.Я. Коров'яка, який зазначає, що чинна законодавча база України є суперечливою, нестабільною, а тому недосконалою. Однак ЄС

особливого значення надають саме якості правових актів. Рада ЄС прийняла спеціальне рішення з приводу правил їх підготовки, за якими правовий акт має бути: чітким, не двозначним, без надмірного застосування скорочень, не містити жаргонних висловів, надто довгих фраз, незрозумілих посилань на інші тексти, ускладнень, що утруднюють його читання. Україні також потрібно враховувати економічні, політичні та соціальні наслідки прийняття відповідних актів законодавства, адаптованих до вимог законодавства ЄС [7, с. 184]. Реформування системи державної служби та адаптація її норм до норм Європейського Союзу має супроводжуватися активною політикою законодавчих та виконавчих органів державної влади, сферою регулювання якої має бути не тільки державне управління та державна служба, а й низка інших напрямів, без яких функціонування та правове забезпечення державних службовців здійснюватися не буде. Серед таких напрямів варто назвати економічний розвиток держави, забезпечення її фінансової стабільності, розвиток та дотримання соціальних стандартів та забезпечення ефективного механізму їх дотримання та захисту. У цьому контексті ми наголошуємо на комплексному підході до реформування системи державної служби, а удосконалення законодавства має здійснюватися паралельно із цим процесом, оскільки, наприклад, не можна підвести норми оплати праці державних службовців до європейських норм без підняття економіки держави, забезпечення стабільності її фінансової політики, подолання інфляції та зменшення рівня дефіциту державного бюджету тощо.

Про недоліки законодавства наголошує й О.В. Прилипчук, який, конкретизуючи питання проблем, пов'язаних з адаптацією національного законодавства до *acquis communautaire* ЄС, серед таких виокремлює: 1) відсутність цілісного законодавчого поля в Україні, що поглиблює складнощі у створенні нового законодавства, відповідно до принципів і стандартів ЄС; 2) незначна частина законів містять норми прямої дії; 3) неналежна якість чинних законів [8, с. 7–8]. Ми погоджуємося із думкою щодо необхідності перегляду окремих законів та нормативно-правових актів, які регулюють систему державної служби в Україні. Особливо гострим питанням є вдосконалення законодавства у сфері державного управління для зменшення політичного впливу на державну службу, а отже, підвищення рівня її незалежності. Окремо зауважимо, що для Європейського Союзу також має велике значення не кількість прийнятих законів та нормативно-правових актів, які стосуються інтеграційних процесів державної служби та удосконалення адміністративно-правового статусу та забезпечення державних службовців, а якість їх імплементації у життя.

Наголосимо на тому, що сучасне законодавство повною мірою не може задовольнити ті потреби, які натеper виникають у сфері державної служби. Зокрема, це стосується рівня оплати праці, дотримання соціальних гарантій, матеріального забезпечення діяльності державних службовців, визначення основ для надання якісних управлінських послуг тощо. Як зазначено з цього приводу у Концепції розвитку законодавства про державну службу в Україні, негативні факти і тенденції у сфері державної служби спричинені значною мірою тим, що законодавство не забезпечило стабільності та престижності цієї служби, суворого дотримання вимог щодо політичної нейтральності державних службовців, недопущення незаконного впливу на них під час виконання посадових обов'язків. Статус, умови матеріального забезпечення та соціального захисту державних службовців не відповідають рівню покладеної на них відповідальності [9]. Це справді так, але процеси підвищення рівня престижності державної служби, розвитку законодавства, рівня економіки

держави, її фінансової стабільності тісно пов'язані між собою, а тому мають розглядатися виключно комплексно. Але, попри активну законодавчу діяльність органів влади, варто окремо здійснювати й психологічні дії та тренінги щодо переосмислення та зміни ставлення громадян до системи державної служби, підвищення рівня довіри до неї, зближення взаємин «людина» – «державний службовець» – «державна служба» – «держава».

Наступна проблема – низька ефективність управління персоналом. Так, для підвищення рівня ефективності управління персоналом необхідно: 1) зниження залежності управління персоналом від зовнішніх факторів, які можуть перешкоджати службі персоналу виконанню поставлених цілей; 2) впровадження та дотримання єдиних стандартів в усіх без винятку органах державної влади; 3) посилення контролю за діяльністю служб персоналу щодо управління персоналом у системі державної служби; 4) посилення контролю та у разі необхідності подальше розроблення заходів з метою недопущення виникнення конфлікту інтересів та інших ситуацій, визначених Законом України «Про запобігання корупції»; 5) здійснення постійної роботи щодо удосконалення системи прогнозування та підбору кадрового потенціалу державного органу тощо. Натепер під час здійснення кадрової політики варто дотримуватися принципу побудови нової системи кадрів з точки зору його професійності, компетентності, соціальної значущості, патріотизму, гуманізму, підбору кадрів із великим потенціалом розвитку творчості, новаторськими здібностями, цілеспрямованістю у досягненні поставлених цілей.

Наступна проблема – відсутність належного взаємозв'язку під час здійснення процесу адаптації законодавства у сфері державної служби з іншими державними органами, громадянським суспільством та громадськістю. Однією з причин, на жаль, залишається законодавчий аспект, який характеризується певними прогалинами у нормативно-правовому регулюванні взаємин між окремими державними органами. Такі невідповідності є наслідком виникнення окремих труднощів під час впровадження заходів з адаптації законодавства державної служби до норм ЄС, а тому ми вкотре наголосуємо на необхідності удосконалення законодавства у сфері державної служби. У контексті дослідження вказаної проблеми наголосимо й на тенденції відсутності конструктивного контакту та діалогу між державними службовцями та громадськістю, засобами масової інформації, відсутності єдності механізмів впровадження європейських стандартів між державним органом та громадянським суспільством тощо.

Наступною проблемою, яку ми пропонуємо виділити, є відсутність реального механізму притягнення державних службовців до юридичної відповідальності за вчинення корупційних діянь. Як вважає з цього приводу О.О. Губанов, очевидним є те, що для адаптації законодавства до норм Європейського Союзу варто говорити про запровадження в Україні європейських принципів притягнення до такої відповідальності [10, с. 147]. Притягнення до юридичної відповідальності має носити не декларативний характер, а стосовно осіб, які вчинили правопорушення чи злочин, має реально наставати юридична відповідальність. Крім того, потребує детальної регламентації питання визначення видів дисциплінарної відповідальності державних службовців, оскільки саме цей вид відповідальності досить часто носить суб'єктивних характер з боку керівника державного службовця. Оскільки ми підтримуємо думку щодо необхідності систематизації законодавства про державну службу в єдиний Кодекс України про державну службу, а тому саме в ньому і доцільно було б здійснити закріплення дисциплінарних проступків державних службовців та видів стягнень за їх порушення, що буде

ефективним кроком для настання реальної дисциплінарної відповідальності державного службовця. У такому разі ми, звичайно, не можемо говорити про виключний перелік видів дисциплінарних проступків, оскільки не можна в одному кодексі передбачити всі негативні дії, які може вчинити державний службовець, а отже, варто визначити та закріпити найбільш поширені дисциплінарні проступки, проте залишити цей перелік відкритим.

Важливим аспектом, який наблизить чинне законодавство до норм Європейського Союзу, є встановлення та визначення конкретного механізму притягнення службових осіб до юридичної відповідальності, визначення чіткого алгоритму дій уповноважених на притягнення до відповідного виду відповідальності органів та осіб. Особливе значення на шляху до євроінтеграційних процесів, на нашу думку, має стати дотримання процедури розслідування службових злочинів стосовно осіб, які обіймають особливе становище у державних органах та уповноважених на вирішення питань та прийняття рішень державного значення, оскільки саме вони найбільш часто зловживають своїми правами та посадовими обов'язками, саме вони не бояться бути покараними, а збитки, які вони завдають державі, досить часто оцінюються сотнями тисяч чи навіть мільйонами. Варто відзначити, що певні кроки у цьому процесі вже спостерігаються. Слід згадати утворення Національного антикорупційного бюро України та Національного агентства з питань запобігання корупції. Проте робота цих органів не буде ефективною до тих пір, доки кожний працівник та кожна людина не усвідомить свою роль у діяльності вищевказаних органів влади, а тому в цьому разі варто окрему увагу звернути на людський менталітет, розвиток інституту справедливості під час виконання своїх службових обов'язків, принципу відповідальності, розвитку інституту відповідальності перед суспільством та державою тощо.

Корумпованість системи державної служби – наступна проблема адаптації державної служби до норм ЄС. Корупція – це складне соціально-економічне явище, яке пронизує все суспільне та державне життя країни, впливає на трансформаційні процеси у суспільстві, а її подолання вже є не локальною проблемою однієї держави, а спільною боротьбою європейських країн на основі спільно вироблених стратегій і тактик. Досліджуючи корумпованість системи державної служби, варто звернути увагу на антикорупційні дії юридичних осіб, які тим чи іншим чином пов'язуються із державною службою. Відзначимо, що саме за сприяння юридичних служб реалізуються найбільші корупційні схеми, які тягнуть за собою відмивання значних коштів держави, а такі фірми можуть фігурувати не в одній корупційній схемі. Навіть у разі відкриття кримінального провадження щодо певних фактів відзначимо, що досудове розслідування та сам судовий процес може тривати роками, проте, значна кількість таких фірм продовжує своє функціонування, укладає нові договори, бере участь у тендерах, здійснює іншу діяльність. З метою припинення таких неправомірних дій доцільним було б використати досвід Німеччини щодо створення реєстру корумпованих фірм з метою їх викриття та недопущення вчинення такими фірмами повторних корупційних діянь.

До інших проблем, які тим чи іншим чином впливають на процес адаптації законодавства у сфері державної служби до вимог Європейського Союзу, варто віднести: недостатню відкритість та прозорість діяльності державних службовців; відсутність результатів від впровадження кадрової політики; плинність кадрів системи державної служби; старіння кадрів; неналежний рівень правового забезпечення правової культури у сфері державного управління; низький рівень професійності державних служ-

бовців; можливість незаконного впливу на державних службовців та на прийняття ними рішень, що спричинено відсутністю дієвого механізму захисту державного службовця від такого впливу та пошуку державним службовцем додаткових джерел свого існування тощо.

Як висновок зазначимо, що питання адаптації законодавства України до норм Європейського Союзу для України залишається відкритим. Натепер є низка невирішених проблем, які перешкоджають євроінтеграційним процесам України, а їх вирішення потребує значних матеріальних та фінансових ресурсів, активної роботи органів державної влади щодо удосконалення чинного законодавства України, прийнятих законів та нормативно-правових актів, встановлення правового механізму імплементації норм законодавства України до норм ЄС. Не менш важливою є участь у цьому процесі громадських організацій, громадян, проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи щодо необхідності здійснення євроінтеграційних процесів як одного із важливих чинників удосконалення системи державної служби в Україні.

Список використаної літератури:

1. Гришак С.В. Адаптація інформаційного законодавства України до норм Європейського Союзу : дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. Спец.: 12.00.07. Запоріжжя. 2013. 186 с.
2. Рудой К.М. Адаптація адміністративного законодавства України у сфері охорони особистих прав громадян до норм Європейського Союзу : дис. на здобут. наук. ступеня канд. юрид. наук. Спец.: 12.00.07. Харків, 2004. 214 с.
3. Прилипчук О.В. Реалізація адаптації законодавства України до законодавства ЄС: нормативно-правове та організаційне забезпечення. *Теорія та практика державного управління*. 2016. № 3 (54). С. 1–6.
4. Луць Л.А. Формування правового механізму взаємодії України з Радою Європи та Євросоюзом. *Віче*. 2006. Вип. 7–8. С. 54–55.

5. Гадзало Г.С. Удосконалення законодавства про державну службу в контексті європейської інтеграції як чинник розвитку правової культури в державному управлінні. *Науковий вісник «Демократичне врядування»*. 2008. Вип. 2. С. 1–11.

6. Аведян Л.Й., Руденко Ю.С. Необхідність і проблеми адаптації інституту державної служби в Україні до стандартів Європейського Союзу. *Теорія та практика державного управління*. Вип. 2 (25). С. 1–5.

7. Коров'як О.Я. Проблеми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. Вип. 5. С. 181–185.

8. Прилипчук О.В. Проблеми адаптації законодавства України до законодавства ЄС. *Державне будівництво*. 2015. № 1. С. 1–10.

9. Про Концепцію розвитку законодавства про державну службу в Україні : Указ Президента України від 20.02.2006 № 140/2006. *Офіційний вісник України*. 2006. № 8, стор. 39, стаття 421.

10. Губанов О.О. Сучасний стан і перспективи адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу у сфері юридичної відповідальності публічних службовців. Електронне наукове фахове видання «Порівняльно-аналітичне право» ДВНЗ «Ужгородський національний університет». 2016. № 4. С. 145–147.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРА

Любимов Олександр Костянтинович – кандидат юридичних наук, помічник судді Вищого господарського суду України

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Liubymov Oleksandr Kostiantynovych – Candidate of Law Sciences, Assistant to the Judge of the Supreme Economic Court of Ukraine

st.line@ukr.net